

Özel Yetenekli Öğrencilere Yaratıcı Düşünme Öğretiminde Anadolu Efsaneleri ve Mitleri Metinlerinin Uygunluğu

Suitability of Anatolian Legends and Myths Texts as a Tool for Teaching Creative Thinking to Gifted Students

Abdullah TEKERKAYA*

Ahmet KURNAZ**

ATIF: Teker kaya, A. & Kurnaz, A. (2024), Özel Yetenekli Öğrencilere Yaratıcı Düşünme Öğretiminde Anadolu Efsaneleri ve Mitleri Metinlerinin Uygunluğu, , *Türkiye Üstün Zekalı ve Dahi Çocuklar Eğitim Vakfı Dergisi*, 1(1), 43-55, DOI: <https://doi.org/10.29329/tuzdev.2024.1093.3>

Öz

Bu araştırma, özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek için uygun eğitim materyalleri eksikliğinden yola çıkarak Anadolu efsaneleri ve mitlerinin bu amaçla kullanılabilirliğini incelemeyi hedeflemektedir. Araştırmanın temel problemi, mevcut eğitim materyallerinin özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı, eleştirel ve analitik düşünme becerilerini yeterince desteklemediğine dair literatürdeki bulgular ve uzman görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir (ör. Jung & Worrell, 2017; Subotnik vd., 2018). Bu bağlamda, çalışma, Anadolu'nun köklü kültürel anlatıları olan efsane ve mitlerin, söz konusu becerileri destekleyip desteklemediğini uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Katılımcılar, özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitim tecrübesi olan 20 uzman eğitimciden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak 'Okuma Metinlerinin Yaratıcı Düşünme Öğretmeye Uygunluğu Değerlendirme Formu' kullanılmış ve veriler çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Elde edilen veriler, doküman analizi yöntemiyle incelenmiş ve bulgular aritmetik ortalamalar kullanılarak yorumlanmıştır. Veri toplama aracı olarak "Okuma Metinlerinin Yaratıcı Düşünme Öğretmeye Uygunluğu Değerlendirme Formu" kullanılmış ve veriler çevrimiçi ortamda toplanarak ortalamalar hesaplanarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak, Türk efsanelerinin eğitimde kullanılmasının, özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik önemli bir katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular, efsane ve mitlerin, öğrencilerin sıra dışı düşünme, empati geliştirme ve analitik düşünme gibi becerilerini destekleyen güçlü bir eğitim aracı olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, eğitim politikalarının ve programlarının, öğrencilerin kültürel farkındalıklarını artıracak ve yaratıcı düşünme kapasitelerini geliştirecek bu tür kültürel materyalleri içerecek şekilde yapılandırılması önerilmektedir. Ayrıca, gelecek çalışmaların, farklı yaş gruplarındaki öğrenciler üzerinde efsane ve mitlerin kullanımını inceleyerek daha geniş kapsamlı bilgiler sağlaması beklenmektedir. Böylece, efsanelerin ve mitlerin özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde nasıl daha etkin bir şekilde kullanılabileceğine dair daha fazla bilgi elde edilebilecektir.

Anahtar Kelimeler: yaratıcı düşünme, Anadolu efsaneleri, Türk mitolojisi, özel yetenekli öğrenciler

*Uzman Öğretmen, Konya-Türkiye, a.tk4271@gmail.com, orcid.org/0009-0003-4831-5570

**Doç.Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya-Türkiye, ahkurnaz@hotmail.com, orcid.org/0000-0003-1134-8689

Abstract

This research aims to investigate the usability of Anatolian legends and myths for developing the creative thinking skills of gifted students, starting from the lack of suitable educational materials. The main problem of the study was identified based on findings from the literature and expert opinions, which indicate that current educational materials do not sufficiently support the creative, critical, and analytical thinking skills of gifted students (e.g., Jung & Worrell, 2017; Subotnik et al., 2018). In this context, the study seeks to evaluate, through expert opinions, whether these ancient cultural narratives of Anatolia support these skills. A qualitative research design was employed. The participants consisted of 20 expert educators with experience in teaching gifted students. The "Evaluation Form for the Suitability of Reading Texts for Teaching Creative Thinking" was used as the data collection tool, and the data were collected online. The data were analyzed using document analysis, and the findings were interpreted using arithmetic means. The results show that incorporating Turkish legends into education significantly contributes to the development of gifted students' creative thinking skills. The findings suggest that legends and myths serve as strong educational tools that support students' skills in unconventional thinking, empathy development, and analytical reasoning. Accordingly, it is recommended that educational policies and programs be structured to include such cultural materials that enhance students' cultural awareness and foster their creative thinking capacities. Furthermore, future studies should examine the use of legends and myths across different age groups to provide more comprehensive insights. This would allow for greater understanding of how legends and myths can be more effectively used in the education of gifted students.

Keywords: creative thinking, Anatolian legends, Turkish mythology, gifted students

GİRİŞ

Eğitim, toplumun ihtiyaç duyduğu nitelikli bireyler yetiştirmeyi amaçlayan ve bireylerin zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini destekleyen bir süreçtir. Günümüzde, eğitimde beceri öğretimi çok önemli olup, bireylerin eleştirel, yaratıcı ve analitik düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerini kazanması hedeflenmektedir. Özellikle özel yetenekli bireylerin eğitiminde, bu öğrencilerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarmak için yaratıcı düşünme gibi becerilerin geliştirilmesi temel bir amaç olarak kabul görmektedir. Özel yetenekli öğrenciler, bilişsel düzeyde akranlarından ileri seviyede olmaları ve hızlı öğrenme potansiyelleri ile diğer öğrencilerden farklı uygulamalara ihtiyaç duyarlar. Bu öğrencilerin kapasitelerini en üst seviyeye çıkarmak, üst düzey düşünme becerilerini geliştirmekle mümkündür. Ancak, hâlihazırda kullanılan eğitim programları, genellikle bu yeteneklerin gelişimini yeterince desteklememektedir. Bu durum, özel yetenekli öğrenciler için sorgulayıcı ve yaratıcı düşünmeyi teşvik eden yeni eğitim materyalleri ve yöntemlerinin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Son yıllarda özel yetenekli öğrenciler için yaratıcı düşünmeyi teşvik eden yöntemler üzerine yapılan çalışmalar, bu öğrencilerin farklılaştırılmış öğretim süreçlerine olan ihtiyaçlarını daha belirgin hale getirmiştir (Jung & Worrell, 2017; Subotnik vd., 2018).

Günümüzde öne çıkan yetkinlikler arasında yaratıcı düşünme becerisi büyük önem taşımaktadır. Guilford'a (1967) göre yaratıcı düşünme, bireylerin farklı bakış açılarıyla özgün çözümler üretmesini ve karşılaşılan sorunlara farklı yaklaşımlar geliştirmesini sağlayan üst düzey bir bilişsel beceridir. Guilford, yaratıcı düşünmeyi dört temel alt boyut üzerinden açıklamaktadır: akıcılık, esneklik, özgünlük ve detaylandırma. Torrance'a (1974) göre akıcılık, bireyin bir sorun veya fikirle ilgili özgün çözüm veya fikir üretebilme yeteneğini ifade ederken, esneklik, farklı türde çözümler ortaya koyma kapasitesini kapsar. Özgünlük, sıra dışı ve benzersiz düşüncelerin üretimini içerirken, detaylandırma ise üretilen düşüncelerin ayrıntılandırılarak zenginleştirilmesi anlamına gelir.

Yaratıcı düşünme, doğuştan gelen bir kabiliyet olmasına rağmen eğitim ve deneyim yoluyla öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir beceridir. Bu süreç, bireylerin farklı düşünme stratejilerini, problem çözme tekniklerini ve yenilikçi fikirler üretme ve uygulama yeteneklerini artırır.

Yaratıcı düşünme yalnızca yeni fikirleri üretmek değil; aynı zamanda mevcut fikirleri eleştirel bir bakışla değerlendirme, geliştirme ve farklı bağlamlarda uygulama becerisini de kapsar.

Yaratıcı düşünme, bireyler belirli becerileri geliştirdiğinde öğrenilmiş sayılabilir. Bu beceriler, bireyin yaratıcı potansiyelini ortaya çıkarmasında önemli bir role sahiptir. Torrance (1974)'a göre öncelikle, analiz yapma ve problem çözme becerisi, bireyin karmaşık sorunları yapılandırma ve çözüme ulaştırma kapasitesini artırır. Bunun yanı sıra, bilgiyi farklı bağlamlara uyarlama ve yenilikçi fikirler geliştirme becerisi, yaratıcı düşünmenin temel yapı taşlarından birini oluşturur (Sternberg & Lubart, 1999). Empati ve perspektif geliştirme becerisi, bireylerin farklı bakış açılarını anlaması ve bu farklılıkları kendi fikirleriyle entegre etmesi sayesinde yaratıcı düşünme süreçlerine önemli katkılar sağlar. (Cropley, 2001). Son olarak, hata yapmaktan korkmama ve risk alma becerisi, bireyin yenilikçi fikirler ortaya koyabilmesi için cesurca hareket etmesine olanak sağlar (Guilford, 1967). Tüm bu beceriler, yaratıcı düşünmenin öğrenilmesi ve etkin bir şekilde uygulanması için sağlam bir zemin oluşturur.

Yaratıcı düşünmenin eğitimde desteklenmesi, bireylerin bu becerileri sistematik bir şekilde öğrenip uygulamasını sağlar. Yapılandırmacı öğrenme kuramı perspektifinden yaratıcı düşünme, bireylerin çok disiplinli sorunları çözme, yenilikçi fikirler üretme ve farklı bakış açıları geliştirme yetilerini destekleyen temel bir beceri olarak görülmekte ve eğitimde mutlaka desteklenmesi gereken bir alan olarak değerlendirilmektedir (Guilford, 1967; Cropley, 2001). Yaratıcı düşünmenin geliştirilmesi, öğrencilerin yenilikçi düşünceler üretebilmeleri ve özgün çözümler bulabilmeleri adına güçlü bir araçtır (Torrance, 1974; Sternberg & Lubart, 1999). Bu becerinin eğitimi için belirli pedagojik yöntemlerin ve özel materyallerin kullanımı gerekmektedir. Özel yetenekli öğrenciler için kullanılan materyallerin ise onların bilişsel düzeylerine ve ilgi alanlarına göre farklılaştırılması oldukça önemlidir (VanTassel-Baska & Stambaugh, 2006; Reis & Renzulli, 2010). Bu çerçevede, Anadolu efsaneleri ve mitleri gibi zengin kültürel ve tarihî anlatıların eğitimde kullanımı, yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine değerli bir katkı sunabilir.

Düşünme eğitiminde Anadolu efsaneleri ve mitleri, içerdikleri kültürel değerler, semboller ve felsefi temalar nedeniyle özel yetenekli öğrenciler için daha uygun materyaller olarak öne çıkmaktadır. Ancak, özel yetenekli öğrencilere düşünme eğitimi sağlamak amacıyla uygun ve yeterli materyallerin bulunmadığı görülmektedir. Geçmişten günümüze aktarılan kültürel öyküler, toplumların inançlarını, değer yargılarını ve evrensel bakış açılarını yansıtan önemli araçlardır. Anadolu'ya özgü efsaneler ve mitler, köklü bir tarih ve kültürel mirasın parçaları olarak milli kimliğimizin günümüze taşınmasına katkı sunabilecek güçlü bir okuma aracı olarak değerlendirilmektedir (Ögel, 1995; Korkmaz, 2004). Eğitimde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi, özel yetenekli bireylerin üst düzey düşünme ve problem çözme yeteneklerine katkıda bulunur (Sternberg, 2012; Uslu, 2017). Bu bağlamda, Anadolu efsane ve mitleri metinlerinin bir okuma aracı olarak özel yetenekli öğrencilerin yaratıcılık, eleştirel düşünme ve sorgulama becerilerinin gelişiminde önemli bir rol oynayabileceği düşünülmektedir.

Anadolu topraklarının derinlerinden filizlenen efsaneler ve mitler, insanlık tarihine yüzyıllardır iz bırakmıştır. Bu mitolojik öyküler, toplumların değerlerini, inançlarını ve dünya görüşlerini yansıtan birer ayna işlevi görür. Özel yetenekli öğrenciler açısından ise efsaneler ve mitler adeta birer hazine niteliğindedir; çünkü bu anlatılar, öğrencilerin kültürel kimliklerini keşfetmelerine yardımcı olurken yaratıcılıklarını uyandırır, hayal güçlerini besler ve analitik düşünme becerilerini destekler. Efsanelerin ve mitlerin eğitimde kullanılması, öğrencilerin sadece bilgi edinmesini değil, aynı zamanda bu bilgiyi anlamlandırıp hayatlarına uyarlamalarını sağlar (Eliade, 1959; Bruner, 1990).

Yaratıcı düşünmeyi geliştirmeye uygun okuma metinleri, belirli özellikler taşımalıdır. Bu metinler, okuyucuyu yalnızca bilgiyi pasif bir alıcı konumunda sınırlamamalı, aynı zamanda onu düşünmeye, sorgulamaya ve farklı perspektifler geliştirmeye teşvik etmelidir. Metinlerde açık uçlu sorulara, beklenmedik olay örgülerine ve çok yönlü anlatımlara yer verilmesi, okuyucunun zihinsel esnekliğini artırarak yaratıcılığını güçlendirir (Torrance, 1974; Cropley, 2001). Ayrıca, sembollerle zenginleştirilmiş metinler, bireylerin hem yaratıcı düşünme hem de analitik düşünme becerilerini besler (Campbell, 2004). Empati geliştirici karakterler ve sorun çözmeye yönelik olaylar içeren metinler, okuyucunun hayal gücünü ve problem çözme yetisini destekleyerek yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlar.

Eğitim alanındaki araştırmalar, hikâye anlatımının öğrencilerin dünyayı anlamasında önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Bruner, 1990). Yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişiminde hikâye anlatımının etkisi, eğitim bilimciler tarafından da sıkça vurgulanmaktadır (Cropley, 2001). Anadolu efsaneleri ve mitleri, sembolik anlatımları ve çok yönlü karakterleriyle bireylerin kendini ifade etme, problem çözme ve farklı bakış açıları geliştirme becerilerine katkı sağlar (Campbell, 2004; Stenning vd., 2016).

Yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesinde kullanılan okuma metinlerinin niteliği, bu süreçte önemli bir role sahiptir. Ancak, mevcut eğitim materyallerinin büyük bir kısmı, yaratıcı düşünme becerilerini destekleyecek özellikler bakımından yetersiz kalabilmektedir. Özellikle yaratıcı düşünmeyi destekleyen, zengin içeriklere ve çok yönlü anlatımlara sahip metinlerin eksikliği, bu alanda önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmanın temel problemi, Anadolu efsaneleri ve mitleri gibi kültürel anlatıların yaratıcı düşünmeyi geliştirmek için uygun bir okuma aracı olup olmadığının yeterince bilinmemesidir. Bu nedenle, çalışma, ele alınan okuma metinlerinin yaratıcı düşünme becerilerini destekleyici özelliklere sahip olup olmadığını incelemeyi ve bu eksikliği gidermeye yönelik bilimsel katkılar sunmayı hedeflemektedir.

Bu araştırmanın sonuçları, özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek amacıyla Anadolu efsaneleri ve mitlerinin nasıl kullanılabileceğine dair önemli veriler sağlayabileceği öngörülmektedir. Bu veriler, özel yetenekli öğrencilerin kültürel mirasla bağ kurmalarına ve milli kimlik duygularını geliştirmelerine katkı sunabilecek eğitim stratejilerinin geliştirilmesi için bir temel oluşturabilir. Uzman eğitimcilerden elde edilen görüşler, bu kültürel materyallerin eğitimde nasıl daha etkili kullanılabileceğine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmede Anadolu efsaneleri ve mitlerinin kullanılmasının uygunluğunu, alanında uzman eğitimcilerin görüşleri ışığında incelemeyi hedeflemektedir. Yaratıcı düşünme, akla çok sayıda fikir getirme, sıra dışı düşünceler geliştirme, farklı çözümler üretme ve bu düşünceleri daha da zenginleştirme gibi yetenekleri kapsadığı için bu çalışmada, farklı metinlerin bu yetenekleri geliştirmedeki etkisi incelenerek, hangi metinlerin yaratıcı düşünmeyi daha çok desteklediği ortaya konmaya çalışılmaktadır.

Bu değerlendirme, eğitim programlarının Anadolu'nun kültürel ve derin felsefi içerikleriyle zenginleştirilmesine katkı sunabilir. Anadolu efsanelerinde ve mitlerinde yer alan karakterler ve olaylar üzerinden etik ve ahlaki değerler hakkında tartışmalar başlatarak özel yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik yaklaşımların geliştirilmesi için bir temel oluşturabilir. Ayrıca, özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini desteklemek ve bu kapsamda bilişsel ve sosyal-duygusal gelişimlerine katkıda bulunmak için zengin içeriklere sahip özgün eğitim materyalleri geliştirilmesine yönelik bilimsel öneriler sunulacaktır. Elde edilen bulgular, hem

yaratıcı düşünme becerilerini geliştiren materyallerin eksikliğini gidermeye hem de özel yetenekli öğrenciler için daha etkili eğitim programları hazırlanmasına rehberlik edecektir.

Bu amaç doğrultusunda araştırma; “Akdamar, Er ile Cis, Tahir İle Zühre, Lokman Hekim, Şahmeran, Anavarza, Köroğlu, Kız Kalesi Efsaneleri ve Erlik’ in İntikamı, Demir Yürekli Kağan Erbuke’ye Karşı Mitolojilerine” okuma metinlerinin, özel yetenekli öğrencilere yaratıcı düşünme öğretiminde bir araç olarak uygunluğu değerlendirilmiştir. Bu okuma araçları öğrencilerin akıcılık (çok sayıda fikir üretme), esneklik (farklı perspektiflerden düşünme), özgünlük (yenilikçi ve sıra dışı fikirler oluşturma) ve detaylandırma (fikirleri geliştirme ve zenginleştirme) gibi yaratıcı düşünmenin alt boyutlarını geliştirmeye yönelik unsurlar barındıracak şekilde yeniden düzenlenmiştir. (Torrance, 1974; Cropley, 2001). Bu bağlamda, karakterler ve olay örgüleri zenginleştirilmiş, çok katmanlı sembolik anlatımlara yer verilmiştir. Ayrıca, metinlerin dilinde öğrencilerin analitik düşünme becerilerini ve hayal güçlerini besleyecek betimlemeler ön plana çıkarılmıştır.

Bu araştırmanın sınırlılıkları, efsanelerin ve mitolojik öğelerin yaratıcı düşünme becerilerini destekleyici niteliklerinin öğretmenler tarafından değerlendirilmesi sırasında karşılaşılan metodolojik zorluklarla ilişkilidir. Çalışmanın değerlendirme sürecinde, efsanelerin farklı öğretmenler tarafından subjektif olarak yorumlanmış olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca, öğretmenlerin görüşlerini çevrimiçi olarak iletmeleri, yüz yüze yapılacak daha detaylı bir inceleme veya tartışma olanağını sınırlamış olabilir.

Öğretmenlerin bireysel deneyim, bilgi ve görüş farklılıkları, Anadolu efsaneleri ve mitlerinin yaratıcı düşünme becerilerini desteklemedeki etkisini değerlendirmelerinde değişkenlik yaratabilir. Bu bağlamda, gelecekteki çalışmalarda, efsaneler ve mitlerin öğrenciler üzerinde doğrudan uygulanarak elde edilen verilere dayalı olarak değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu sayede, öğretmen görüşlerinin yanı sıra doğrudan öğrenci performansları da dikkate alınarak daha kapsamlı ve nesnel sonuçlar elde edilebilir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli ve Deseni

Bu araştırma, tarama modeline dayalı nitel bir yaklaşım benimsenerek gerçekleştirilmiş ve doküman analizi yöntemiyle desteklenen bir durum çalışması şeklinde yapılandırılmıştır. Tarama modeli, araştırmanın temel odağını oluşturan Anadolu efsaneleri ve mitlerinin, özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme potansiyelini derinlemesine incelemeyi hedeflemektedir. Bu yaklaşım, verilerin zengin bir bağlamda ifade edilmesi ve bulguların daha geniş bir bakış açısıyla ele alınabilmesi için uygun bir çerçeve sunmaktadır. Özellikle nitel yaklaşım, araştırma sürecinde uzman eğitimcilerin görüşlerinden elde edilen bulguların ayrıntılı analizine olanak sağlamış, böylece daha detaylı ve çok boyutlu çıkarımlar araştırmaya derinlik katmıştır. Nitel yaklaşım, uzman eğitimcilerin görüşleri üzerinden elde edilen verilerin anlamlandırılmasına yönelik olarak tercih edilmiştir.

İncelenen Dokümanlar

Bu araştırmada, 11-15 yaş aralığındaki özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini desteklemek amacıyla, Anadolu efsaneleri ve Türk mitolojisindeki belirli karakterlerin hikâyeleri incelenmiştir. Efsaneler, ilgili yörelerin kültür müdürlükleri ve Türk Dünyası

Efsaneleri kitaplarından seçilmiş olup, Akdamar, Er ile Cis, Tahir ile Zühre, Lokman Hekim, Şahmeran, Anavarza, Köroğlu ve Kız Kalesi gibi efsaneler, öğrencilerin yaş ve gelişim seviyelerine uygun olarak sade bir dille yeniden yazılmıştır. Aynı şekilde, Türk mitolojisinden Erlik'in İntikamı ve Demir Yürekli Kağan Erbuke'ye Karşı gibi hikâyeler, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini destekleyecek şekilde uyarlanmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcı grubunu, özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde üst düzey düşünme becerileri konularında bilgi ve deneyime sahip uzman eğitimciler oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan 20 uzman eğitimci, özel yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim almış ve bu alanda uzmanlaşmış kişilerden seçilmiştir. Ayrıca, araştırmada uzman görüşlerinin geçerli ve güvenilir bir temele dayandırılması amacıyla yalnızca belirli kriterleri karşılayan eğitimcilerin katılımı sağlanmış, böylece elde edilen verilerin güvenilirliği artırılmıştır. Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında durum çalışması deseniyle tasarlanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Durum çalışması, belirli bir durumu veya olguyu bütüncül bir bağlam içinde bireylerin veya grupların derinlemesine incelenmesini amaçlayan bir araştırma deseni olarak tanımlanır ve nitel araştırma yöntemleri içerisinde önemli bir yere sahiptir. Araştırmada katılımcıların görüşleri doküman analizi yöntemi kullanılarak, sistematik bir şekilde değerlendirilmiş ve elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile yorumlanmıştır. Doküman analizi, mevcut belgelerin sistematik olarak incelenmesi yoluyla anlamların ve temaların ortaya çıkarılmasını sağlayan bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (Bowen, 2009). Araştırmada bu yöntem, uzmanların değerlendirmelerinin içerik analizi yoluyla belirli temalar altında gruplandırılması ve bu temalar üzerinden derinlemesine incelenip yorumlanması amacıyla kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak "Okuma Metinlerinin Yaratıcı Düşünmeyi Öğretmeye Uygunluğu Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Form, yaratıcı düşünme becerilerini ölçmek amacıyla özel olarak tasarlanmıştır. Veri toplama aracı, 5 dereceli Likert ölçeği kullanılarak hazırlanmıştır. Puanlar, 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (tamamen katılıyorum) arasında değişmektedir. Bu sistem, katılımcıların her bir efsane için yaratıcı düşünme öğretimine uygunluk düzeylerini değerlendirmelerine olanak tanımaktadır.

Formun Hazırlanma Süreci

Formun hazırlanmasında öncelikle literatür taraması yapılmış, yaratıcı düşünme becerileri ile Anadolu efsaneleri ve mitlerin eğitsel katkılarına dair geniş bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu havuzdan en uygun maddeler seçilerek formun ilk taslağı hazırlanmıştır.

Taslak form, yaratıcı düşünme becerileri ve eğitim alanında uzmanların görüşlerine sunulmuştur. Uzmanların geri bildirimleri doğrultusunda maddelerde düzenlemeler yapılmış; bazı maddeler çıkarılmış, bazıları ise yeniden ifade edilmiştir. Bu süreçte, formun açık, net ve kolay anlaşılır bir yapıya sahip olması amaçlanmıştır. Uzman değerlendirmelerinden sonra form, pilot uygulama için nihai hale getirilmiştir. Form, yaratıcılığın orijinallik (özgünlük), fikir üretme hızı (akıcılık), farklı yönlerden düşünme (esneklik) ve fikirleri zenginleştirme (detaylandırma) gibi temel boyutlarını ölçmeye yönelik olarak yapılandırılmıştır. Bu boyutlar, yaratıcı düşünme süreçlerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmek amacıyla formda yer alan maddelerle ilişkilendirilmiştir.

Pilot Uygulama

Formun geçerliliğini ve uygulanabilirliğini test etmek için pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, 20 katılımcı ile çevrimiçi bir bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir. Toplantıda,

formun kullanım amacı ve puanlama süreci hakkında bilgi verilmiş, örnek bir metin üzerinden puanlama uygulaması yapılmıştır. Katılımcılarla formun her bir maddesi üzerinde tartışılmış ve maddelerin anlaşılabilirliği değerlendirilmiştir.

Pilot çalışmadan elde edilen geri bildirimler doğrultusunda, formda değişiklikler yapılarak daha etkin ve kullanışlı bir ölçme aracı haline getirilmiştir.

Güvenirlilik Analizi

Veri toplama aracının güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılan 229 değerlendirme sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0.968 olarak hesaplanmıştır. Bu yüksek değer, formun tutarlı ve güvenilir sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Güvenilirlik

Araştırma verileri, çevrimiçi bir platform üzerinden toplanmıştır. Eğitimciler, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Nitel araştırmalarda sıkça tercih edilen bu yöntem, araştırma sorularına dair kapsamlı bilgi sağlayabilecek kişilerin seçilmesini sağlar (Patton, 2015). Sürecin başlangıcında, 20 katılımcı ile çevrimiçi bir bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir. Bu toplantıda, formun kullanım amacı ve puanlama süreci detaylı şekilde açıklanmış, örnek bir okuma metni üzerinden uygulama yapılmıştır. Katılımcılar, bu toplantıda üzerinde uzlaşılmış puanlama kriterlerine uygun olarak, metinleri bağımsız şekilde değerlendirmiştir.

Her bir metin, 20 katılımcı tarafından çevrimiçi platformda puanlanmış; katılımcıların yalnızca bir kez giriş yapmasına izin verilerek tekrarlayan yanıtların önüne geçilmiştir. Ayrıca, katılımcılara araştırmanın amacı ve verilerin nasıl kullanılacağı hakkında bilgi verilmiş, gönüllülük esasına göre çevrimiçi ortamda onam alınmıştır. Tüm veriler anonim şekilde toplanmış ve analiz edilmiştir.

Bu süreçlerin sonunda, toplanan verilerin güvenilirliği ve geçerliliği yüksek bulunmuş; kullanılan form, araştırma amacı doğrultusunda etkili bir ölçme aracı olarak değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi, "Okuma Metinlerinin Yaratıcı Düşünmeyi Öğretmeye Uygunluğu Değerlendirme Ölçeği" aracılığıyla yapılan katılımcı değerlendirmeleri ile gerçekleştirilmiştir. Veri analizi süreci aşağıdaki adımları içermektedir. Katılımcı uzman eğitimciler, çevrimiçi ortamda ölçme aracını doldurarak görüşlerini bildirmiştir. Her bir katılımcı, efsaneler hakkında belirlenen yaratıcı düşünme kriterlerine göre puanlama yapmıştır. Elde edilen verilerin analizi için betimsel istatistikler kullanılmıştır. Her bir kriter için katılımcıların verdiği puanların aritmetik ortalamaları hesaplanmış ve bu ortalamalar, yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik uygunluk düzeyini belirlemek amacıyla yorumlanmıştır. Likert ölçeğinde her bir seçeneğin temsil ettiği puan aralıkları hesaplanmıştır. En düşük ve en yüksek puan arasındaki fark, ölçek üzerindeki seçenek sayısına bölünerek her bir aralığın genişliği belirlenmiştir. Bu değerlendirme sonucunda, 1.00-1.80 aralığı "kesinlikle katılmıyorum," 1.81-2.60 aralığı "katılıyorum," 2.61-3.40 aralığı "kararsızım," 3.41-4.20 aralığı "katılıyorum," ve 4.21-5.00 aralığı "tamamen katılıyorum" olarak belirlenmiştir.

Tablo 1. Efsanelerin Uzman Değerlendirmesi için 5'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

PUAN ARALIĞI	DERECELENDİRME
1.00-1.80	Kesinlikle katılmıyorum

1.81-2.60	Katılıyorum
2.61-3.40	Kararsızım
3.41-4.20	Katılıyorum
4.21-5.00	Tamamen katılıyorum

Tablo 1'e Göre Verilerin Değerlendirilmesi

Tablo 1, efsanelerin yaratıcı düşünme becerilerini destekleme açısından uzmanlar tarafından değerlendirilmesine yönelik 5'li Likert tipi derecelendirme ölçeğini göstermektedir. Uzmanlar her bir efsaneyi yaratıcı düşünmeyi teşvik etme potansiyeline göre puanlamış ve verilen puanlar aşağıdaki aralıklara göre değerlendirilmiştir:

1.00-1.80 (Kesinlikle katılmıyorum): Bu aralık, efsanenin yaratıcı düşünme becerilerini desteklemekte yetersiz olduğunu ifade etmektedir. Uzmanların bu aralıkta puan verdiği efsaneler, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme açısından sınırlı katkı sağlamaktadır.

1.81-2.60 (Katılmıyorum): Bu puan aralığı, efsanenin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme açısından belirli bir potansiyele sahip olduğunu ancak bu yeteneği yeterince desteklemediğini göstermektedir.

2.61-3.40 (Kararsızım): Bu aralık, uzmanların efsanenin yaratıcı düşünme becerilerine katkısı konusunda kararsız olduğunu gösterir. Bu puanlar, efsanenin yaratıcı düşünmeyi destekleyip desteklemediği konusunda belirgin bir görüş ortaya koymamaktadır.

3.41-4.20 (Katılıyorum): Bu puanlar, efsanenin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme açısından genel olarak uygun olduğunu ve destekleyici bir etkiye sahip olduğunu ifade eder. Uzmanlar, bu aralıkta puan verdiklerinde, efsanenin yaratıcı düşünme becerilerini teşvik eden öğeler barındırdığını belirtmektedir.

4.21-5.00 (Tamamen katılıyorum): Bu aralık, efsanenin yaratıcı düşünme becerilerini desteklemek için çok uygun olduğunu ve bu amaçla son derece etkili bir araç olarak görüldüğünü göstermektedir. Uzmanların yüksek puanlar verdiği efsaneler, yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine güçlü bir katkı sağlamaktadır.

Elde edilen puanlar, efsanelerin yaratıcı düşünme becerilerini destekleme derecesine göre ortalama puanlar halinde değerlendirilmiştir. Bu ortalamalar, efsanelerin yaratıcı düşünme açısından genel uygunluk düzeylerini ortaya koyarak eğitimde kullanılabilirliklerine dair anlamlı sonuçlar sunmaktadır.

BULGULAR

Öğretmenlerin Anadolu efsaneleri ve mitlerinin yaratıcı düşünme öğretimi açısından uygunluğuna dair görüşlerinin ortalamaları Tablo 2'de gösterilmektedir. Her bir efsane, belirlenen 20 farklı kriter üzerinden değerlendirilmiş ve her bir kriter için ortalama puanlar hesaplanmıştır.

Tablo 2. Okuma Metinlerinin Yaratıcı Düşünme Öğretimi Açısından Uygunluğu ile İlgili Öğretmen Görüşlerinin Ortalamaları

EFSENER	Akdamar	Tahir ve Zühre	Kız Kalesi	Efsanesi	Anavarza	Köroğlu	Lokman Hekim	Şahmeran	Er ile Cıs	Demir Yürekli	Kagan Erbüke 'ye	Erlik 'in intikamı	Ortalama
---------	---------	----------------	------------	----------	----------	---------	--------------	----------	------------	---------------	------------------	--------------------	----------

Konu ile ilgili önemli bir kavramdan hareketle en çok kavramı hatırlayabilmesine uygundur.	4,29	4,45	4,37	4,30	4,43	4,55	4,45	4,30	4,55	4,48	4,42
Konu ile ilgili önemli bir kavramdan hareketle en çok kavramı hatırlarken başkalarının düşünemeyeceği kavramları hatırlamaya çalışmasına hizmet eder.	4,32	4,27	4,32	4,52	4,33	4,50	4,22	4,35	4,60	4,24	4,37
Geleceğe ilişkin öngörü üretmesine uygundur.	4,25	4,22	4,37	4,33	4,33	4,50	4,31	4,30	4,50	4,28	4,34
Mevcut bir ürün/durum/fikri daha iyi hale getirmek için neler yapılabileceğini belirtmesini sağlar.	4,21	4,09	4,32	4,56	4,33	4,65	4,59	4,35	4,60	4,24	4,39
Bir durumdan hareketle bir ürün tasarlamasına uygundur.	4,21	4,31	4,58	4,44	4,24	4,50	4,40	4,25	4,75	4,28	4,6
Bir biri ile ilişkili iki kavramdan hareketle ürün/fikir tasarlamasına hizmet eder.	4,43	4,13	4,63	4,56	4,48	4,60	4,54	4,35	4,65	4,36	4,47
Sıra dışı bağlantılar kurmasını sağlar.	4,25	4,27	4,32	4,30	4,33	4,65	4,45	4,40	4,50	4,52	4,40
Bir fikri, problemi veya ürünü sözel, görsel veya sembolik olarak farklı biçimlerde sunmasına veya göstermesine hizmet eder. (Sözel bir problemi şiir, hikâye, resim veya analogilerle anlatmak gibi).	4,68	4,40	4,53	4,52	4,52	4,65	4,59	4,60	4,50	4,56	4,56
Problemde, fikirde veya üründe yapısal değişiklik yapmasına olanak sağlar. (Bir yazarın hikâyesini hikâye karakterinin bakış açısıyla yeniden yazmak gibi).	4,39	4,54	4,53	4,63	4,48	4,60	4,45	4,35	4,65	4,64	4,53
Bir probleme ilişkin olarak çok sayıda, sıra dışı ve ayrıntılı fikir üretmesine uygundur.	4,43	4,31	4,63	4,67	4,24	4,70	4,50	4,35	4,50	4,32	4,47
Birbirleri ile açıktan benzer olmayan fikirler, nesneler ve olgular arasında doğrudan, kişisel veya sembolik benzeşim kurmasını sağlar.	4,46	4,40	4,58	4,52	4,48	4,60	4,45	4,40	4,45	4,56	4,49
Bir fikri, ürünü veya sonucu zihinde resmederek yaratıcı hayal kurmasına uygundur.	4,75	4,40	4,63	4,74	4,43	4,65	4,40	4,55	4,75	4,76	4,61
Bilgiyi veya problemi çok farklı yönlerden inceleyerek ve yorumlayarak değerlendirmesine olanak sağlar.	4,50	4,40	4,37	4,59	4,48	4,70	4,40	4,50	4,80	4,44	4,52
Kendi kişiliğinin dışında bir kişiliği dramatize etmesine fırsat sunar.	4,43	4,54	4,68	4,63	4,48	4,80	4,54	4,75	4,65	4,60	4,61
Otoriteyi ve gelenekleri eleştirel bir şekilde değerlendirmesini teşvik eder.	4,61	4,45	4,26	4,70	4,52	4,50	4,31	4,55	4,50	4,76	4,52
Kendi kanıtlarını ve mantığını bulmasını sağlar.	4,61	4,22	4,42	4,56	4,24	4,65	4,40	4,30	4,45	4,48	4,43

Farklı kültürlerin, disiplinlerin ve bakış açılarının önemini vurgulamasına olanak sağlar.	4,54	4,22	4,37	4,44	4,43	4,60	4,45	4,40	4,60	4,28	4,43
Farklı düşünme teknikleri ve araçları kullanarak problem çözme öğretir.	4,32	4,45	4,47	4,56	4,48	4,75	4,54	4,50	4,60	4,52	4,52
Neden-sonuç ilişkisine dayanarak geçmişe ilişkin tahmin yürütmesine hizmet eder.	4,39	4,31	4,47	4,67	4,33	4,70	4,54	4,45	4,70	4,64	4,52
Hangi konularda veya durumlarda önyargılı davrandığını saptamasına olanak sağlar.	4,54	4,45	4,26	4,33	4,29	4,40	4,59	4,55	4,50	4,52	4,44
ORTALAMA	4,43	4,34	4,46	4,53	4,39	4,61	4,46	4,43	4,59	4,47	4,47

Elde edilen verilere göre, tüm okuma metnlerinin 4,34 (en düşük değer) ile 4,61 (en yüksek değer) arasında ortalama puan aldığı belirlenmiştir. 4,21 – 5,00 arası puanların “tamamen katılıyorum” kategorisinde yer aldığı göz önünde bulundurulduğunda, katılımcılar, okuma metnlerinin yaratıcı düşünmeyi geliştirmeye uygun olduğunu belirtmiştir. Özellikle ölçekle ölçülen belirli öğeler arasında, bir problemin farklı çözümlerini üretme, sıra dışı bağlantılar kurabilme, yeni bir ürün tasarlama yeteneği ve çeşitli fikirleri farklı biçimlerde sunabilme becerileri öne çıkmaktadır. Bu beceriler, yaratıcı düşünme sürecinin temel öğelerini oluşturmakta ve okuma metnlerinin bu öğeleri geliştirmeye uygun olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Buna göre, bu araştırmada incelenen okuma metinleri, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek için uygun materyaller olarak değerlendirilmektedir.

Öğretmenler, "Lokman Hekim" efsanesini (4,61) ortalamayla yaratıcı düşünme öğretimi açısından en uygun araç olarak görmüşlerdir. Bunu "Demir Yürekli Kağan Erbüke'ye Karşı" (4,59) ve "Er ile Cis" (4,47) efsaneleri takip ederek yüksek puanlarla öne çıkmıştır. En düşük ortalama puanlar ise "Tahir ve Zühre" (4,34), "Akdamar" (4,38) ve "Anavarza" (4,39) efsanelerine aittir. Ancak, bu efsaneler de 4,21 – 5,00 aralığında değerlendirildiği için yaratıcı düşünmeyi destekleme açısından uygun olarak görülmektedir.

Sonuç olarak, Anadolu efsaneleri özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirmek için etkili materyaller olarak değerlendirilmiştir. Özellikle "Lokman Hekim" ve "Demir Yürekli Kağan Erbüke'ye Karşı" efsaneleri, yaratıcı düşünme öğretimi açısından en uygun araçlar olarak görülmektedir. Bu sonuçlar, Anadolu efsanelerinin eğitsel materyal olarak kullanılabilirliğini desteklemektedir.

Öğretmenler, okuma metnlerinin, öğrencilerin yaratıcı düşünme süreçlerinde önemli kavramlar sunduğunu ve bu sayede öğrencilerin konuya ilişkin farklı sonuçlara ulaşmalarını desteklediğini belirtmişlerdir. Bu bulgu, okuma metnlerinin öğrencilerin düşünce ufkunu genişletme ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme potansiyelini gösterir niteliktedir. Öğretmenler ayrıca, okuma metnlerinin öğrencilerin geleceğe dair öngörüler üretmelerine yardımcı olarak analitik düşünme ve planlama yeteneklerini güçlendirdiğini vurgulamışlardır.

Okuma metinleri, mevcut bir ürün, durum veya fikri iyileştirme ve yeni bir ürün tasarlama süreçlerinde de öğrencilere yenilikçi düşünme ve sürekli iyileştirme becerilerini kazandırmaktadır. İki kavramdan hareketle yeni fikirler üretmeye katkıda bulunan bu metinlerin, kavramsal düşünme ve yaratıcı problem çözme becerilerini güçlendirdiği de gözlemlenmiştir. Ayrıca, okuma metinleri, öğrencilerin sıra dışı bağlantılar kurma ve fikirlerini sözel, yazılı veya görsel yollarla ifade etme becerilerini de desteklemektedir. Bu durum, yaratıcı ifade ve iletişim becerilerinin gelişmesine katkı sağladığını göstermektedir.

Öğretmenler, okuma metnlerinin öğrencilerde çok sayıda sıra dışı çözüm önerisi geliştirme ve farklı fikirleri birleştirerek yeni fikirler üretme yeteneğini desteklediğini gözlemlemişlerdir. Özellikle, öğrencilerin fikirleri zihinsel olarak görselleştirerek yeni bakış açıları kazanmalarına yardımcı oldukları ve bu sayede görsel düşünme ile yenilikçi perspektif üretme becerilerini geliştirdikleri ifade edilmiştir. Öğrencilerin okuma metinleri aracılığıyla bilgileri farklı açılardan inceleyerek yeni bağlantılar ve çözümler üretme yeteneği kazandıkları ve bu sürecin analitik ve yaratıcı düşünme yeteneklerini desteklediği belirtilmiştir.

Okuma metnlerinin bir diğer önemli etkisi, öğrencilerin farklı karakterlerin yerine geçerek empati geliştirmelerine yardımcı olmasıdır. Bunun yanı sıra, otoriteyi ve gelenekleri eleştirel bir gözle değerlendirme becerilerini geliştirmekte ve farklı kültürleri anlama ile çok disiplinli düşünme becerilerini güçlendirmektedir. Öğrenciler, okuma metinleri sayesinde farklı düşünme teknikleriyle problemleri çözme, neden-sonuç ilişkileri kurma ve geçmişe dair çıkarımlarda bulunma becerilerini geliştirebilmektedir. Bu bulgular, okuma metnlerinin analitik düşünme ve tarihsel analiz yeteneklerini desteklediğini göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin önyargılarını fark ederek öz farkındalık ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirme potansiyeline sahip olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, okuma metinleri, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştiren güçlü araçlar olarak değerlendirilmektedir. Bu metinlerin öğretim süreçlerinde daha etkin kullanılması önerilmekte, öğretmenlerin öğrencilerin yaratıcı düşünme yeteneklerini destekleyen eğitim ve uygulamalara devam etmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi açısından değerli bulunan bu okuma metinleri, mitolojik ve efsanevi anlatılar aracılığıyla da yaratıcı düşüncenin önemini ortaya koymaktadır.

SONUÇLAR ve TARTIŞMA

Bu araştırma, Anadolu efsanelerinin ve mitlerinin özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmede etkili bir araç olduğunu ortaya koymuştur. "Lokman Hekim" ve "Koroğlu" gibi efsaneler, öğrencilere sadece yaratıcı düşünme fırsatı sunmakla kalmayıp, empati geliştirme, sıra dışı bağlantılar kurma ve kültürel değerleri anlama gibi becerilerini de teşvik etmektedir. Bu bulgular, Tychkin (2015) ve Rao (2005) gibi araştırmacıların mitlerin bilişsel süreçleri destekleyen yönlerine dair yaptığı çalışmaları ile uyumludur. Tychkin, mitlerin bilişsel süreçlere olan katkısına odaklanırken, Rao, bu anlatıların yaratıcılığı destekleyen arketipik unsurlar barındırdığını vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Putecheva (2023) mitlerin yaratıcı anlam oluşturmadaki gücünü belirtmiştir.

Fisker ve Heilmann'ın (2020) "Venedik'te Ejderhalar Her Yerde - Eğitimde Düşünmeyi Teşvik Eden Bir Araç Olarak Hikayeler, Mitler, Efsaneler ve Masallar (Dragons are everywhere in Venice - Stories, Myths, Legends and Fairy Tales as Tools for Reflection in Teaching)" başlıklı çalışması, kültürel anlatıların eğitimde yaratıcılığı teşvik eden ve düşünce özgürlüğü özelliklerine değinmiştir. Çalışmada, hikâye ve mitlerin disiplinler arası işbirliği yoluyla öğrencilerin yaratıcılıklarını ve kültürel mirasa bağlılıklarını güçlendirmedeki rolü vurgulanmaktadır. Bu, Anadolu efsaneleri ve mitlerinin eğitim sistemine yaratıcı düşünmeyi geliştiren içerikler olarak entegre edilmesinin önemini desteklemektedir. Akdamar, Tahir ile Zühre, Kız Kalesi, Anavarza ve Koroğlu gibi efsaneler, öğretmenler tarafından yaratıcı düşünme, sebep-sonuç ilişkisi kurma ve farklı bakış açılarını anlama gibi beceriler açısından uygun bulunmuştur.

Efsanelerin eğitimde yaratıcı düşünme gelişimine katkıları, kültürel değerlerin aktarımı ve empati geliştirme gibi yönleriyle ele alındığında, bu anlatıların Türkçe ve sosyal bilimler derslerinde yer alması önemli bir potansiyele sahiptir. Aytan ve arkadaşlarının (2011) "Türkçe

Öğretiminde Yaratıcı Düşünce (Creative Thought in Teaching Turkish Language)” çalışması, Türkçe derslerinde yaratıcı düşünmeyi geliştirme amacıyla efsanelerin etkili bir araç olarak kullanılabileceğini göstermiştir. Efsanelerin içerdiği zengin anlatılar, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini pekiştirmeye ve onların kültürel mirasa bağlılıklarını artırmaya hizmet edebilir.

Öğretmenlerin Anadolu efsaneleri ve mitlerini yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme amaçlı kullanımına yönelik olumlu görüşleri, bu materyallerin eğitimde daha yaygın kullanılması için önemlidir. Öğretmenlerin gözlemleri, efsanelerin ve mitlerin, öğrencilerin olayları analiz etme, başkalarının duygularını anlama ve yeni fikirler üretme yeteneklerini güçlendirdiğini göstermektedir. Kettler'ın (2014) "Critical Thinking Skills Among Elementary School Students" adlı çalışmasında, özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerinde genel öğrencilere göre daha başarılı olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle, özel yetenekli öğrenciler için tasarlanmış müfredatın yaratıcı düşünme hedeflerini de içermesi gerektiği belirtilmiştir.

Anadolu efsaneleri ve mitlerinin eğitime yaratıcı düşünmeyi geliştirme amacıyla sistematik olarak entegre edilmesi, yalnızca öğrencilerin düşünme becerilerini artırmakla kalmaz; aynı zamanda onların kültürel farkındalık ve empati gibi sosyal becerilerini de destekler. Problem tabanlı öğrenme, grup tartışmaları ve yaratıcı yazma gibi yöntemlerin bu süreçte kullanılması, efsanelerin etkili bir öğretim aracı olarak işlev görmesini sağlayabilir. Öğretmenlere yönelik rehber kitapçıkların hazırlanması ve öğretmenlerin bu materyalleri kullanımı için özel eğitimlerin verilmesi, efsanelerin eğitimde etkili bir şekilde uygulanmasını destekleyecektir.

Sonuç olarak, Anadolu efsaneleri ve mitlerinin özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme potansiyeline sahip olduğu ve onların kültürel mirasa bağlılıklarını pekiştirdiği görülmektedir. Gelecekte, efsanelerin farklı yaş gruplarındaki öğrenciler üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmaların yapılması önerilmektedir. Anadolu efsanelerinin müfredata düzenli olarak eklenmesi, öğrencilerin hem akademik hem de sosyal-duygusal gelişimlerine katkıda bulunarak onları toplumsal duyarlılığı yüksek bireyler olarak yetiştirebilir.

KAYNAKÇA

- Aslan, N. (2011). Türk mitolojisi ve eğitimde kullanımı. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(189), 75-88.
- Aslan, Y. (2011). Eğitimde yaratıcı drama. Pegem Akademi.
- Bayındır, N., & Soykan, Ç. (2009). Drama ve etkileşim yoluyla yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34(153), 18-31.
- Bektaş, M. (2012). Nitel araştırma yöntemleri. Nobel Yayınları.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bruner, J. S. (1990). *Acts of meaning*. Harvard University Press.
- Campbell, J. (2004). *The hero with a thousand faces*. Princeton University Press.
- Cropley, A. (2001). *Creativity in education & learning: A guide for teachers and educators*. Routledge.
- Eliade, M. (1959). *The sacred and the profane: The nature of religion*. Harcourt, Brace & World.
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures: Selected essays*. Basic Books.
- Guilford, J. P. (1967). *The nature of human intelligence*. McGraw-Hill.
- Jung, J. Y., & Worrell, F. C. (2017). The impact of curriculum modification on gifted students' achievement. *Gifted Child Quarterly*, 61(3), 207-216. <https://doi.org/10.1177/0016986216674556>

- Korkmaz, H. (2004). Türk mitolojisinin eğitimdeki yeri ve önemi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 33(5), 45-57.
- Milovanović, D., & Vasilski, D. (2021). Modern culture and the role of mythology. *Space and Culture*, 24(2), 149-158.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage Publications.
- Putecheva, I. (2023). Mythological structures and creative meaning modeling. *Arts Education and Science*, 27(4), 112-125.
- Rao, N. (2005). Archetypal role of myths in the creative process. *Creativity Research Journal*, 17(3), 213-224. <https://doi.org/10.1080/10400419.2005.9651481>
- Reis, S. M., & Renzulli, J. S. (2010). Using curriculum compacting to challenge gifted students. *Journal for the Education of the Gifted*, 33(4), 448-465.
- Sternberg, R. J. (2012). The assessment of creativity: An investment-based approach. *Creativity Research Journal*, 24(1), 3-12. <https://doi.org/10.1080/10400419.2012.652925>
- Subotnik, R. F., Olszewski-Kubilius, P., & Worrell, F. C. (2018). Rethinking giftedness and gifted education: A proposed direction forward based on psychological science. *Psychological Science in the Public Interest*, 12(1), 3-54. <https://doi.org/10.1177/1529100611418056>
- Torrance, E. P. (1974). *Torrance tests of creative thinking: Norms-technical manual*. Personnel Press.
- Tychkin, P. (2015). The effect of mythology on information processing. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 200, 135-142.
- Uslu, A. (2017). Yücel Balku'nun masalları: Geleneksel hikâyelerin modern öyküleştirilmesi. *Türk Edebiyatı Dergisi*, 21(4), 112-125.
- VanTassel-Baska, J., & Stambaugh, T. (2006). *Comprehensive curriculum for gifted learners*. Pearson Education.
- Vlachaki, F., Katsarou, M., & Angelaki, A. (2019). The influence of cultural heritage on creative thinking: The use of mythological stories in education. *Arts Education Policy Review*, 120(4), 167-178.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2010). *Nitel araştırma yöntemleri ve uygulamaları*. Anı Yayıncılık.

ENGLISH VERSION

Suitability of Anatolian Legends and Myths Texts as a Tool for Teaching Creative Thinking to Gifted Students

Abdullah TEKERKAYA*

Ahmet KURNAZ**

CITED: Tekerkaya, A. & Kurnaz, A. (2024), Suitability of Anatolian Legends and Myths Texts as a Tool for Teaching Creative Thinking to Gifted Students, , *Türkiye Üstün Zekalı ve Dahi Çocuklar Eğitim Vakfı Dergisi*, 1(1), 43-55, DOI: <https://doi.org/10.29329/tuzdev.2024.1093.3>

Abstract

This research aims to investigate the usability of Anatolian legends and myths for developing the creative thinking skills of gifted students, starting from the lack of suitable educational materials. The main problem of the study was identified based on findings from the literature and expert opinions, which indicate that current educational materials do not sufficiently support the creative, critical, and analytical thinking skills of gifted students (e.g., Jung & Worrell, 2017; Subotnik et al., 2018). In this context, the study seeks to evaluate, through expert opinions, whether these ancient cultural narratives of Anatolia support these skills. A qualitative research design was employed. The participants consisted of 20 expert educators with experience in teaching gifted students. The "Evaluation Form for the Suitability of Reading Texts for Teaching Creative Thinking" was used as the data collection tool, and the data were collected online. The data were analyzed using document analysis, and the findings were interpreted using arithmetic means. The results show that incorporating Turkish legends into education significantly contributes to the development of gifted students' creative thinking skills. The findings suggest that legends and myths serve as strong educational tools that support students' skills in unconventional thinking, empathy development, and analytical reasoning. Accordingly, it is recommended that educational policies and programs be structured to include such cultural materials that enhance students' cultural awareness and foster their creative thinking capacities. Furthermore, future studies should examine the use of legends and myths across different age groups to provide more comprehensive insights. This would allow for greater understanding of how legends and myths can be more effectively used in the education of gifted students.

Keywords: creative thinking, Anatolian legends, Turkish mythology, gifted students

*Expert Teacher, Konya-Türkiye, a.tk4271@gmail.com, orcid.org/0009-0003-4831-5570

**Assoc. Prof. Dr., Necmettin Erbakan University, Institute of Educational Sciences, Konya-Türkiye, ahkurnaz@hotmail.com, orcid.org/ 0000-0003-1134-8689

INTRODUCTION

Education is a process that aims to raise qualified individuals that society needs and supports the mental, emotional and social development of individuals. Today, skill teaching is very important in education and it is aimed for individuals to gain high-level thinking skills such as critical, creative and analytical thinking. Especially in the education of gifted individuals, the development of skills such as creative thinking is accepted as a basic goal in order to maximize the potential of these students. Gifted students need different practices than other students due to their cognitive level being ahead of their peers and their rapid learning potential. It is possible to maximize the capacity of these students by developing high-level thinking skills. However, the educational programs currently used generally do not sufficiently support the development of these abilities. This situation necessitates the development of new educational materials and methods that encourage questioning and creative thinking for gifted students. In recent years, studies on methods that encourage creative thinking for gifted students have made the need for differentiated teaching processes of these students more evident (Jung & Worrell, 2017; Subotnik et al., 2018).

Among the competencies that stand out today, creative thinking skills are of great importance. According to Guilford, creative thinking is a high-level cognitive skill that allows individuals to produce original solutions from different perspectives and develop different approaches to encountered problems. Guilford (1967) explains creative thinking through four basic sub-dimensions: fluency, flexibility, originality and elaboration. According to Torrance (1974), fluency refers to the individual's ability to produce original solutions or ideas regarding a problem or idea, while flexibility covers the capacity to present different types of solutions. While originality involves the production of unusual and unique ideas, elaboration means enriching the ideas produced by elaborating on them.

Creative thinking is an innate ability, but it can be learned and developed through education and experience. This process increases individuals' ability to use different thinking strategies, problem-solving techniques, and the ability to generate and implement innovative ideas. Creative thinking encompasses not only the ability to generate new ideas, but also the ability to critically evaluate, develop, and apply existing ideas in different contexts.

Creative thinking can be considered learned when individuals develop certain skills. These skills play an important role in revealing the individual's creative potential. According to Torrance (1974), first of all, the ability to analyze and solve problems increases the individual's capacity to structure and solve complex problems. In addition, the ability to adapt information to different contexts and develop innovative ideas constitutes one of the basic building blocks of creative thinking (Sternberg & Lubart, 1999). Empathy and perspective-building skills provide important contributions to creative thinking processes by allowing individuals to understand different perspectives and integrate these differences with their own ideas (Cropley, 2001). Finally, not being afraid of making mistakes and taking risks allows the individual to act boldly in order to present innovative ideas (Guilford, 1967). All these skills provide a solid foundation for the learning and effective application of creative thinking.

Supporting creative thinking in education enables individuals to learn and apply these skills systematically. From the perspective of constructivist learning theory, creative thinking is seen as a basic skill that supports individuals' abilities to solve multidisciplinary problems, generate innovative ideas and develop different perspectives, and is considered an area that must be supported in education (Guilford, 1967; Cropley, 2001). Developing creative thinking is a powerful tool for students to generate innovative ideas and find original solutions (Torrance, 1974; Sternberg & Lubart, 1999). The use of specific pedagogical methods and special materials is required for the training of this skill. It is very important that the materials used

for gifted students are differentiated according to their cognitive levels and areas of interest (VanTassel-Baska & Stambaugh, 2006; Reis & Renzulli, 2010). In this context, the use of rich cultural and historical narratives such as Anatolian legends and myths in education can make a valuable contribution to the development of creative thinking skills.

In thinking education, Anatolian legends and myths stand out as more suitable materials for gifted students due to the cultural values, symbols and philosophical themes they contain. However, it is seen that there are no suitable and sufficient materials to provide thinking education to gifted students. Cultural stories transmitted from the past to the present are important tools that reflect the beliefs, value judgments and universal perspectives of societies. Legends and myths specific to Anatolia are considered as a powerful reading tool that can contribute to the transfer of our national identity to the present as parts of a deep-rooted history and cultural heritage (Ögel, 1995; Korkmaz, 2004). The development of critical and creative thinking skills in education contributes to the high-level thinking and problem-solving abilities of gifted individuals (Sternberg, 2012; Uslu, 2017). In this context, it is thought that Anatolian legends and myths texts can play an important role in the development of creativity, critical thinking and questioning skills of gifted students as a reading tool.

Legends and myths sprouting from the depths of Anatolia have left their mark on human history for centuries. These mythological stories serve as mirrors reflecting the values, beliefs and worldviews of societies. For gifted students, legends and myths are like a treasure; because these narratives help students discover their cultural identities, awaken their creativity, feed their imagination and support their analytical thinking skills. The use of legends and myths in education allows students not only to acquire knowledge, but also to make sense of this knowledge and adapt it to their lives (Eliade, 1959; Bruner, 1990).

Reading texts suitable for developing creative thinking should have certain characteristics. These texts should not limit the reader to a passive receiver of information, but should also encourage him/her to think, question, and develop different perspectives. Including open-ended questions, unexpected storylines, and multi-faceted narratives in texts strengthens the reader's creativity by increasing his/her mental flexibility (Torrance, 1974; Cropley, 2001). In addition, texts enriched with symbols nourish both the creative and analytical thinking skills of individuals (Campbell, 2004). Texts that include empathy-developing characters and problem-solving events contribute to the development of creative thinking skills by supporting the reader's imagination and problem-solving ability.

Research in the field of education shows that storytelling plays an important role in students' understanding of the world (Bruner, 1990). The effect of storytelling on the development of creative and critical thinking skills is also frequently emphasized by educational scientists (Cropley, 2001). Anatolian legends and myths contribute to individuals' ability to express themselves, solve problems, and develop different perspectives with their symbolic narratives and multifaceted characters (Campbell, 2004; Stenning et al., 2016).

The quality of the reading texts used in the development of creative thinking skills plays an important role in this process. However, a large part of the current educational materials may be inadequate in terms of the features that will support creative thinking skills. In particular, the lack of texts that support creative thinking, have rich content and multi-faceted narratives emerges as a significant problem in this area. The main problem of this research is that it is not sufficiently known whether cultural narratives such as Anatolian legends and myths are suitable reading tools for developing creative thinking. Therefore, the study aims to examine whether the reading texts discussed have the features that support creative thinking skills and to make scientific contributions to eliminate this deficiency.

It is anticipated that the results of this study will provide important data on how Anatolian legends and myths can be used to develop creative thinking skills of gifted students. This data can form the basis for developing educational strategies that will help gifted students establish connections with their cultural heritage and develop their sense of national identity. The views obtained from expert educators provide important clues on how these cultural materials can be used more effectively in education.

Purpose of the Research

This research aims to examine the suitability of using Anatolian legends and myths in developing the creative thinking skills of gifted students in the light of the opinions of expert educators in the field. Since creative thinking includes the abilities of bringing many ideas to mind, developing unusual thoughts, producing different solutions and further enriching these thoughts, this research examines the effect of different texts in developing these abilities and tries to reveal which texts support creative thinking more.

This evaluation can contribute to the enrichment of educational programs with the cultural and deep philosophical content of Anatolia. It can form a basis for the development of approaches to the education of gifted students by initiating discussions about ethical and moral values through the characters and events in Anatolian legends and myths. In addition, scientific recommendations will be presented for the development of original educational materials with rich content to support the creative thinking skills of gifted students and contribute to their cognitive and social-emotional development in this context. The findings obtained will both eliminate the lack of materials that develop creative thinking skills and guide the preparation of more effective educational programs for gifted students.

In line with this purpose, the research evaluated the suitability of the reading texts “Akdamar, Er ile Cis, Tahir ile Zühre, Lokman Hekim, Şahmeran, Anavarza, Köroğlu, Kız Kalesi Efsaneleri ve Erlik’in Vengeance, Demir-Hearted Kagan Erbüke’ye Karşı Mythologies” as a tool in teaching creative thinking to gifted students. These reading tools were rearranged to include elements aimed at developing students’ sub-dimensions of creative thinking such as fluency (generating many ideas), flexibility (thinking from different perspectives), originality (generating innovative and unusual ideas) and elaboration (developing and enriching ideas) (Torrance, 1974; Cropley, 2001). In this context, characters and plots were enriched and multi-layered symbolic narratives were included. In addition, descriptions that would nourish students’ analytical thinking skills and imagination were highlighted in the language of the texts.

The limitations of this study are related to the methodological difficulties encountered during the evaluation of the creative thinking skills supporting qualities of legends and mythological elements by teachers. It should be taken into account that the legends may have been interpreted subjectively by different teachers during the evaluation process of the study. In addition, the fact that teachers conveyed their opinions online may have limited the possibility of a more detailed examination or discussion to be conducted face to face.

Teachers' individual experience, knowledge and opinion differences may create variability in their evaluation of the effect of Anatolian legends and myths in supporting creative thinking skills. In this context, it is recommended that future studies evaluate legends and myths based on data obtained by directly applying them to students. In this way, more comprehensive and objective results can be obtained by taking into account direct student performances as well as teacher opinions.

METHOD

Model and Design of the Research

This research was carried out by adopting a qualitative approach based on the scanning model and structured as a case study supported by the document analysis method. The scanning model aims to deeply examine the potential of Anatolian legends and myths, which constitute the main focus of the research, to develop the creative thinking skills of gifted students. This approach provides a suitable framework for expressing the data in a rich context and for addressing the findings from a broader perspective. In particular, the qualitative approach allowed for detailed analysis of the findings obtained from the opinions of expert educators during the research process, thus more detailed and multidimensional inferences added depth to the research. The qualitative approach was preferred for interpreting the data obtained from the opinions of expert educators.

Documents reviewed

In this study, stories of Anatolian legends and certain characters from Turkish mythology were examined in order to support the creative thinking skills of gifted students between the ages of 11-15. The legends were selected from the cultural directorates of the relevant regions and the Turkish World Legends books, and legends such as Akdamar, Er ile Cis, Tahir ile Zühre, Lokman Hekim, Şahmeran, Anavarza, Köroğlu and Kız Kalesi were rewritten in a simple language appropriate to the students' age and development levels. Similarly, stories from Turkish mythology such as Erlik's Revenge and Demir-Hearted Kagan Erbuke'ye Karşı were adapted to support the students' creative thinking skills.

Participants

The participant group of the study consists of expert educators who have knowledge and experience in high-level thinking skills in the education of gifted students. The 20 expert educators who participated in the study were selected from among those who received training on developing thinking skills in the education of gifted students and who are experts in this field. In addition, in order to base the expert opinions on a valid and reliable basis, only educators who met certain criteria were included in the study, thus increasing the reliability of the obtained data. This study was designed as a case study design within the scope of the qualitative research approach (Yıldırım & Şimşek, 2013). A case study is defined as a research design that aims to examine a specific situation or phenomenon in depth within a holistic context of individuals or groups and has an important place in qualitative research methods. In the study, the opinions of the participants were systematically evaluated using the document analysis method and the obtained data were interpreted with the descriptive analysis technique. Document analysis is defined as a method that enables the emergence of meanings and themes through the systematic examination of existing documents (Bowen, 2009). In the research, this method was used to group the experts' evaluations under certain themes through content analysis and to examine and interpret these themes in depth.

Data Collection Tools

In this study, the "Evaluation Form for the Suitability of Reading Texts for Teaching Creative Thinking" was used as the data collection tool. The form was specifically designed to measure creative thinking skills. The data collection tool was prepared using a 5-point Likert scale. The scores range from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree). This system allows participants to evaluate the suitability of each myth for teaching creative thinking.

Preparation Process of the Form

In the preparation of the form, a literature review was first conducted and a large pool of items was created regarding creative thinking skills and the educational contributions of Anatolian legends and myths. The most appropriate items were selected from this pool and the first draft of the form was prepared.

The draft form was presented to experts in the field of creative thinking skills and education. In line with the feedback from the experts, the items were edited; some items were removed and some were reworded. In this process, the aim was for the form to have a clear, concise and easily understandable structure. After expert evaluations, the form was finalized for pilot application. The form was structured to measure the basic dimensions of creativity such as originality, speed of idea generation (fluency), thinking from different perspectives (flexibility) and enriching ideas (elaboration). These dimensions were associated with the items in the form in order to comprehensively evaluate creative thinking processes.

Pilot Application

A pilot application was carried out to test the validity and applicability of the form. In this process, an online information meeting was held with 20 participants. In the meeting, information was given about the purpose of use of the form and the scoring process, and a scoring application was carried out using a sample text. Each item of the form was discussed with the participants and the comprehensibility of the items was evaluated.

In line with the feedback obtained from the pilot study, changes were made to the form to make it a more effective and useful measurement tool.

Reliability Analysis

As a result of 229 evaluations made to test the reliability of the data collection tool, Cronbach's Alpha value was calculated as 0.968. This high value shows that the form gives consistent and reliable results.

Data Collection and Reliability

The research data were collected via an online platform. The educators were selected using a purposive sampling method. This method, which is frequently preferred in qualitative research, ensures that individuals who can provide comprehensive information about the research questions are selected (Patton, 2015). At the beginning of the process, an online information meeting was held with 20 participants. In this meeting, the purpose of use of the form and the scoring process were explained in detail, and an application was made using a sample reading text. In this meeting, the participants evaluated the texts independently in accordance with the agreed scoring criteria.

Each text was scored online by 20 participants; participants were allowed to enter only once to prevent repetitive responses. In addition, participants were informed about the purpose of the study and how the data would be used, and consent was obtained online on a voluntary basis. All data were collected and analyzed anonymously.

At the end of these processes, the reliability and validity of the collected data were found to be high; the form used was evaluated as an effective measurement tool in line with the purpose of the research.

Analysis of Data

The analysis of the data obtained in the study was carried out through participant evaluations made through the "Evaluation Scale for the Suitability of Reading Texts for Teaching Creative

Thinking". The data analysis process included the following steps. Participating expert educators filled out the measurement tool in an online environment and expressed their opinions. Each participant scored the legends according to the creative thinking criteria determined. Descriptive statistics were used to analyze the obtained data. The arithmetic means of the scores given by the participants for each criterion were calculated and these means were interpreted in order to determine the level of suitability for the development of creative thinking skills. The score ranges represented by each option on the Likert scale were calculated. The difference between the lowest and highest scores was divided by the number of options on the scale and the width of each range was determined. As a result of this evaluation, the range of 1.00-1.80 was determined as "strongly disagree," 1.81-2.60 as "agree," 2.61-3.40 as "undecided," 3.41-4.20 as "agree," and 4.21-5.00 as "strongly agree."

Table 1. 5-Point Likert-Type Rating Scale for Expert Evaluation of Legends

SCORE RANGE	RATING
1.00-1.80	I totally disagree
1.81-2.60	I agree
2.61-3.40	I am undecided
3.41-4.20	I agree
4.21-5.00	I totally agree

Evaluation of Data According to Table 1

Table 1 shows the 5-point Likert-type rating scale for the experts' assessment of myths in terms of their ability to promote creative thinking skills. The experts scored each myth according to its potential to promote creative thinking, and the scores were evaluated according to the following ranges:

1.00-1.80 (Strongly disagree): This range indicates that the myth is insufficient in supporting creative thinking skills. Myths rated by experts in this range make a limited contribution to developing creative thinking skills.

1.81-2.60 (Disagree): This score range shows that the legend has a certain potential for developing creative thinking skills, but does not sufficiently support this ability.

2.61-3.40 (Undecided): This range indicates that experts are undecided about the contribution of myth to creative thinking skills. These scores do not reveal a clear view on whether myth supports creative thinking.

3.41-4.20 (Agree): These scores indicate that the legend is generally suitable for developing creative thinking skills and has a supportive effect. When experts give scores in this range, they indicate that the legend contains elements that encourage creative thinking skills.

4.21-5.00 (I totally agree): This range shows that the myth is very suitable for supporting creative thinking skills and is seen as an extremely effective tool for this purpose. Myths that experts give high marks make a strong contribution to the development of creative thinking skills.

The obtained scores were evaluated as average scores according to the degree to which the legends support creative thinking skills. These averages reveal the general suitability levels of

the legends in terms of creative thinking and provide meaningful results regarding their usability in education.

RESULTS

The averages of teachers' opinions on the suitability of Anatolian legends and myths for teaching creative thinking are shown in Table 2. Each legend was evaluated based on 20 different criteria and average scores were calculated for each criterion.

Table 2. Averages of Teachers' Opinions Regarding the Suitability of Reading Texts for Teaching Creative Thinking

LEGENDS	Akdamar	Tahir ve Zühre	Kız Kalesi Efsanesi	Anavarza	Köroğlu	Lokman Hekim	Şahmeran	Er ile Cis	Demir Yürekli Kagan Erbüke 'ye Karşı	Erlik 'in İntikamı	Average
It is suitable for remembering the most concepts based on an important concept related to the subject.	4,29	4,45	4,37	4,30	4,43	4,55	4,45	4,30	4,55	4,48	4,42
It serves to remember the most concepts by starting from an important concept related to the subject and trying to remember concepts that others cannot think of.	4,32	4,27	4,32	4,52	4,33	4,50	4,22	4,35	4,60	4,24	4,37
It is suitable for producing predictions about the future.	4,25	4,22	4,37	4,33	4,33	4,50	4,31	4,30	4,50	4,28	4,34
It allows you to indicate what can be done to make an existing product/situation/idea better.	4,21	4,09	4,32	4,56	4,33	4,65	4,59	4,35	4,60	4,24	4,39
It is suitable for designing a product based on a situation.	4,21	4,31	4,58	4,44	4,24	4,50	4,40	4,25	4,75	4,28	4,6
It serves to design a product/idea based on two interrelated concepts.	4,43	4,13	4,63	4,56	4,48	4,60	4,54	4,35	4,65	4,36	4,47
It enables to establish extraordinary	4,25	4,27	4,32	4,30	4,33	4,65	4,45	4,40	4,50	4,52	4,40

connections.

It serves to present or show an idea, problem or product in different forms, verbally, visually or symbolically. (Such as explaining a verbal problem with poems, stories, pictures or analogies).

4,68 4,40 4,53 4,52 4,52 4,65 4,59 4,60 4,50 4,56 4,56

It allows for structural changes to be made to the problem, idea, or product (such as rewriting a writer's story from the perspective of a story character).

4,39 4,54 4,53 4,63 4,48 4,60 4,45 4,35 4,65 4,64 4,53

It is suitable for generating many unusual and detailed ideas on a problem.

4,43 4,31 4,63 4,67 4,24 4,70 4,50 4,35 4,50 4,32 4,47

It enables direct, personal or symbolic correspondence to be established between ideas, objects and phenomena that are not obviously similar to each other.

4,46 4,40 4,58 4,52 4,48 4,60 4,45 4,40 4,45 4,56 4,49

It is suitable for creative imagination by mentally picturing an idea, product or result.

4,75 4,40 4,63 4,74 4,43 4,65 4,40 4,55 4,75 4,76 4,61

It allows the evaluation of information or a problem by examining and interpreting it from many different perspectives.

4,50 4,40 4,37 4,59 4,48 4,70 4,40 4,50 4,80 4,44 4,52

It provides an opportunity to dramatize a personality other than one's own.

4,43 4,54 4,68 4,63 4,48 4,80 4,54 4,75 4,65 4,60 4,61

Encourages critical evaluation of authority and tradition.

4,61 4,45 4,26 4,70 4,52 4,50 4,31 4,55 4,50 4,76 4,52

It allows him to find his own evidence and logic.

4,61 4,22 4,42 4,56 4,24 4,65 4,40 4,30 4,45 4,48 4,43

It allows him to highlight the importance of different cultures, disciplines and perspectives.	4,54	4,22	4,37	4,44	4,43	4,60	4,45	4,40	4,60	4,28	4,43
Teaches problem solving using different thinking techniques and tools.	4,32	4,45	4,47	4,56	4,48	4,75	4,54	4,50	4,60	4,52	4,52
It serves to make predictions about the past based on cause-effect relationships.	4,39	4,31	4,47	4,67	4,33	4,70	4,54	4,45	4,70	4,64	4,52
It allows one to identify which issues or situations one is prejudiced against.	4,54	4,45	4,26	4,33	4,29	4,40	4,59	4,55	4,50	4,52	4,44
AVERAGE	4,43	4,34	4,46	4,53	4,39	4,61	4,46	4,43	4,59	4,47	4,47

According to the data obtained, it was determined that all reading texts received an average score between 4.34 (lowest value) and 4.61 (highest value). Considering that the scores between 4.21 and 5.00 are in the “completely agree” category, the participants stated that the reading texts are suitable for developing creative thinking. Among the specific elements measured by the scale, the ability to produce different solutions to a problem, to establish unusual connections, to design a new product and to present various ideas in different ways stand out. These skills constitute the basic elements of the creative thinking process and the participants stated that the reading texts are suitable for developing these elements. Accordingly, the reading texts examined in this study are evaluated as suitable materials for developing creative thinking skills.

Teachers found the legend "Lokman the Hekim" (4.61) to be the most suitable tool for teaching creative thinking on average. This was followed by the legends "Iron-Hearted Kagan Against Erbuke" (4.59) and "Er and Cis" (4.47) which stood out with high scores. The lowest average scores belong to the legends "Tahir and Zühre" (4.34), "Akdamar" (4.38) and "Anavarza" (4.39). However, since these legends were also evaluated in the range of 4.21 - 5.00, they are seen as suitable in terms of supporting creative thinking.

As a result, Anatolian legends were evaluated as effective materials to develop creative thinking abilities of gifted students. Especially the legends of "Lokman the Hekim" and "Ironhearted Kagan Against Erbuke" were seen as the most suitable tools in terms of teaching creative thinking. These results support the usability of Anatolian legends as educational materials.

Teachers stated that reading texts provide important concepts in students' creative thinking processes and thus support students in reaching different conclusions on the subject. This finding shows the potential of reading texts to broaden students' horizons of thought and develop creative thinking skills. Teachers also emphasized that reading texts help students to generate predictions about the future and strengthen their analytical thinking and planning skills.

Reading texts also provide students with innovative thinking and continuous improvement skills in the processes of improving an existing product, situation or idea and designing a new product. It has been observed that these texts, which contribute to generating new ideas based on two concepts, strengthen conceptual thinking and creative problem-solving skills. In addition, reading texts support students' ability to establish unusual connections and express their ideas verbally, in writing or visually. This shows that they contribute to the development of creative expression and communication skills.

Teachers observed that reading texts supported students' ability to develop many unusual solution suggestions and to produce new ideas by combining different ideas. In particular, it was stated that students were helped to gain new perspectives by mentally visualizing ideas, and thus they developed their skills of producing innovative perspectives through visual thinking. It was stated that students gained the ability to produce new connections and solutions by examining information from different perspectives through reading texts, and that this process supported their analytical and creative thinking skills.

Another important effect of reading texts is that they help students develop empathy by stepping into the shoes of different characters. In addition, they develop their ability to critically evaluate authority and traditions and strengthen their multidisciplinary thinking skills by understanding different cultures. Thanks to reading texts, students can develop their skills in solving problems with different thinking techniques, establishing cause-effect relationships and making inferences about the past. These findings show that reading texts support analytical thinking and historical analysis skills. It has also been stated that students have the potential to develop self-awareness and critical thinking skills by realizing their prejudices.

As a result, reading texts are considered as powerful tools that develop creative thinking, critical thinking and problem solving skills. It is recommended that these texts be used more effectively in teaching processes, and it is emphasized that teachers should continue education and practices that support students' creative thinking abilities. These reading texts, which are valuable in terms of developing creative thinking and problem solving skills, also reveal the importance of creative thinking through mythological and legendary narratives.

DISCUSSION

This study has shown that Anatolian legends and myths are an effective tool in developing the creative thinking skills of gifted students. Legends such as "Lokman the Hekim" and "Köroğlu" not only provide students with the opportunity to think creatively, but also encourage skills such as developing empathy, making unusual connections, and understanding cultural values. These findings are consistent with the studies of researchers such as Tychkin (2015) and Rao (2005) on the aspects of myths that support cognitive processes. While Tychkin focuses on the contribution of myths to cognitive processes, Rao emphasizes that these narratives contain archetypal elements that support creativity. Similarly, Putecheva (2023) has stated the power of myths in creating creative meaning.

Fisker and Heilmann's (2020) study titled "Dragons are everywhere in Venice - Stories, Myths, Legends and Fairy Tales as Tools for Reflection in Teaching" addressed the creativity-encouraging and freedom of thought characteristics of cultural narratives in education. The study emphasizes the role of stories and myths in strengthening students' creativity and commitment to cultural heritage through interdisciplinary collaboration. This supports the importance of integrating Anatolian legends and myths into the education system as content that develops creative thinking. Legends such as Akdamar, Tahir ile Zühre, Kız Kalesi, Anavarza and Köroğlu were found appropriate by teachers in terms of skills such as creative thinking, establishing cause-effect relationships and understanding different perspectives.

When the contributions of legends to the development of creative thinking in education are considered in terms of aspects such as the transfer of cultural values and the development of empathy, the inclusion of these narratives in Turkish and social sciences courses has significant potential. Aytan et al.'s (2011) study "Creative Thought in Teaching Turkish Language" has shown that legends can be used as an effective tool for the development of creative thinking in Turkish courses. The rich narratives contained in legends can serve to reinforce students' creative thinking skills and increase their commitment to cultural heritage.

The positive views of teachers on the use of Anatolian legends and myths for the purpose of developing creative thinking skills are important for the more widespread use of these materials in education. Teachers' observations show that legends and myths strengthen students' abilities to analyze events, understand others' emotions and generate new ideas. In Kettler's (2014) study titled "Critical Thinking Skills Among Elementary School Students", it was observed that gifted students were more successful than general students in higher-order thinking skills such as creative thinking. Therefore, it was stated that the curriculum designed for gifted students should also include creative thinking goals.

Systematic integration of Anatolian legends and myths into education for the purpose of developing creative thinking not only increases students' thinking skills; it also supports their social skills such as cultural awareness and empathy. Using methods such as problem-based learning, group discussions and creative writing in this process can enable legends to function as an effective teaching tool. Preparing guidebooks for teachers and providing special training for teachers to use these materials will support the effective application of legends in education.

In conclusion, it is seen that Anatolian legends and myths have the potential to develop the creative thinking skills of gifted students and reinforce their commitment to cultural heritage. In the future, it is recommended that studies be conducted to examine the effects of legends on students of different age groups. Regular inclusion of Anatolian legends in the curriculum can contribute to both the academic and social-emotional development of students and raise them as individuals with high social sensitivity.

REFERENCES

- Aslan, N. (2011). Turkish mythology and its use in education. *Journal of National Education*, 40(189), 75-88.
- Aslan, Y. (2011). *Creative drama in education*. Pegem Academy.
- Bayındır, N., & Soykan, Ç. (2009). Developing creative thinking skills through drama and interaction. *Journal of Education and Science*, 34(153), 18-31.
- Bektaş, M. (2012). *Qualitative research methods*. Nobel Publications.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bruner, J. S. (1990). *Acts of meaning*. Harvard University Press.
- Campbell, J. (2004). *The hero with a thousand faces*. Princeton University Press.
- Cropley, A. (2001). *Creativity in education & learning: A guide for teachers and educators*. Routledge.
- Eliade, M. (1959). *The sacred and the profane: The nature of religion*. Harcourt, Brace & World.
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures: Selected essays*. Basic Books.
- Guilford, J. P. (1967). *The nature of human intelligence*. McGraw-Hill.

- Jung, J. Y., & Worrell, F. C. (2017). The impact of curriculum modification on gifted students' achievement. *Gifted Child Quarterly*, 61(3), 207-216. <https://doi.org/10.1177/0016986216674556>
- Korkmaz, H. (2004). The place and importance of Turkish mythology in education. *Turkish Culture and Hacı Bektaş Veli Research Journal*, 33(5), 45-57.
- Milovanović, D., & Vasilski, D. (2021). Modern culture and the role of mythology. *Space and Culture*, 24(2), 149-158.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage Publications.
- Putecheva, I. (2023). Mythological structures and creative meaning modeling. *Arts Education and Science*, 27(4), 112-125.
- Rao, N. (2005). Archetypal role of myths in the creative process. *Creativity Research Journal*, 17(3), 213-224. <https://doi.org/10.1080/10400419.2005.9651481>
- Reis, S. M., & Renzulli, J. S. (2010). Using curriculum compacting to challenge gifted students. *Journal for the Education of the Gifted*, 33(4), 448-465.
- Sternberg, R. J. (2012). The assessment of creativity: An investment-based approach. *Creativity Research Journal*, 24(1), 3-12. <https://doi.org/10.1080/10400419.2012.652925>
- Subotnik, R. F., Olszewski-Kubilius, P., & Worrell, F. C. (2018). Rethinking giftedness and gifted education: A proposed direction forward based on psychological science. *Psychological Science in the Public Interest*, 12(1), 3-54. <https://doi.org/10.1177/1529100611418056>
- Torrance, E. P. (1974). Torrance tests of creative thinking: Norms-technical manual. Personnel Press.
- Tychkin, P. (2015). The effect of mythology on information processing. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 200, 135-142.
- Uslu, A. (2017). Yücel Balku's fairy tales: Modern narration of traditional stories. *Turkish Literature Journal*, 21(4), 112-125.
- VanTassel-Baska, J., & Stambaugh, T. (2006). *Comprehensive curriculum for gifted learners*. Pearson Education.
- Vlachaki, F., Katsarou, M., & Angelaki, A. (2019). The influence of cultural heritage on creative thinking: The use of mythological stories in education. *Arts Education Policy Review*, 120(4), 167-178.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Qualitative research methods in social sciences*. Seçkin Publishing.
- Yilmaz, K. (2010). *Qualitative research methods and applications*. Anı Publishing.